

- (1) Határozza meg az a és b (valós) együtthatók értékét úgy, hogy az $x^4 + ax + b$ polinom osztható legyen $x^2 + 2x + 1$ -gyel.

Első megoldás: Az $x^2 + 2x + 1$ polinom felbomlik elsőfokúak szorzatára $x^2 + 2x + 1 = (x + 1)^2$. Ez a polinom tehát akkor oszt egy másikat, amikor annak kétszeres gyöke a -1 . **(2 pont)**

Horner elrendezés segítségével megnézzük, milyen feltételt ad a -ra és b -re:

$$\begin{array}{r|rrrr|rr} & 1 & 0 & 0 & a & b & \\ -1 & 1 & -1 & 1 & a-1 & b+1-a & \\ -1 & 1 & -2 & 3 & a-4 & & \end{array} \quad \text{(2 pont)}.$$

A -1 pontosan akkor kétszeres gyök, ha $a - 4 = 0$ és $b + 1 - a = 0$, azaz $a = 4$ és $b = 3$. **(2 pont)**

Második megoldás: Elosztjuk $x^4 + ax + b$ -t $x^2 + 2x + 1$ -gyel maradékosan. Az a és a b paraméterek az osztás folyamatát nem befolyásolják, csak a maradékot: $x^4 + ax + b = (x^2 + 2x + 1)(x^2 - 2x + 3) + ((a - 4)x + (b - 3))$. **(4 pont)** Az oszthatóság azt jelenti, hogy a maradék 0, amiből rögtön kapjuk, hogy $a - 4 = 0$ és $b - 3 = 0$, tehát $a = 4$ és $b = 3$ **(2 pont)**.

- (2) A $2x^3 + cx + 96 \in \mathbb{C}[x]$ polinom egyik gyöke egy másiknak a kétszerese. Mi lehet a c együttható értéke?

A polinomot gyöktényezőzős alakba írva kapjuk $2x^3 + cx + 96 = 2(x - \alpha)(x - 2\alpha)(x - \beta)$ -et, ahol $\alpha, \beta \in \mathbb{C}$ komplex számok a gyökök. Ekkor a gyökök és együtthatók közötti összefüggések alapján $96 = -4\alpha^2\beta$ és $-(\alpha + 2\alpha + \beta) = 0$, azaz $3\alpha + \beta = 0$ (a polinomok konstans tagját és az x^2 együtthatóját hasonlítottuk össze) **(2 pont)**. $\beta = -3\alpha$ a második egyenlet alapján, amit beírva az elsőbe kapjuk, hogy $12\alpha^3 = 96$, azaz $\alpha^3 = 8$. Ebből $\alpha_1 = 2$, $\alpha_2 = 2\epsilon_1$ és $\alpha_3 = 2\epsilon_2$ a megoldások, ahol ϵ_1 és ϵ_2 a két primitív harmadik egységgyök **(2 pont)**.

Visszahelyettesítve az eredeti polinomba és beírva $\beta = -3\alpha$ -t kapjuk, hogy $c = -14\alpha^2$. Három megoldást kapunk: $c_1 = -56$, $c_2 = -56(-\frac{1}{2} + \frac{\sqrt{3}}{2}i) = 28 - 28\sqrt{3}i$ és $c_3 = -56(-\frac{1}{2} - \frac{\sqrt{3}}{2}i) = 28 + 28\sqrt{3}i$ **(2 pont)**.

- (3) Adja meg az $x^{101} - 2 \in \mathbb{R}[x]$ polinom valamelyik másodfokú valós együtthatós osztóját $x^2 + ax + x$ alakban.

Az $x^{101} - 2$ polinom gyökei $\sqrt[101]{2}\epsilon$ alakúak, ahol ϵ bármelyik 101. egységgyök lehet **(1 pont)**. Ekkor egy megfelelő másodfokú polinom $(x - \sqrt[101]{2}\epsilon)(x - \sqrt[101]{2}\bar{\epsilon})$ alakú, ahol $\epsilon \neq 1$ **(2 pont)**. Ilyen például az $\epsilon = \cos(\frac{2\pi}{101}) + i\sin(\frac{2\pi}{101})$. A konstans tag a komplex gyök abszolút értékének a négyzete, ami $\sqrt[101]{4}$ **(1 pont)**. Az x együtthatója pedig a valós rész -2 -szerese, azaz $-2\sqrt[101]{2}\cos(\frac{2\pi}{101})$. A polinom így $x^2 - 2\sqrt[101]{2}\cos(\frac{2\pi}{101})x + \sqrt[101]{4}$ **(2 pont)**.

- (4) Adja meg az összes olyan d egész számot, amelyre a $4x^{10} + dx + 2$ polinomnak van pozitív racionális gyöke.

A racionális gyökteszt azt mondja, hogy ennek a polinomnak csak olyan racionális $\frac{p}{q}$ gyöke lehet, amire p és q relatív prímek és $p \mid 2$, $q \mid 4$ (**2 pont**). Ennek a polinomnak az $\frac{1}{2}$ és $\frac{1}{4}$ nem gyöke, mert a behelyettesítés eredményeként nem kapunk egész számot (**2 pont**). Az 1 akkor gyök, ha $4 + d + 2 = 0$, amiből $d = -6$. Pozitív racionális gyök csak a 2 lehet ezen kívül, amikor $d = -(2^{11} + 1) = -2049$ (**2 pont**).

- (5) Igazolja, hogy az $x^{23} + 2x^{43} - 3x^{73}$ polinom osztható $x^4 + x^3 + x^2 + x + 1$ -gyel.

Első megoldás: Az $x^4 + x^3 + x^2 + x + 1$ polinom az ötödik körosztási polinom, mivel az 5 prím (**1 pont**). A gyökei így a primitív ötödik egységgyökök, mind egyszeres (**1 pont**). Azt kell csak belátni, hogy ezek gyökei az $x^{23} + 2x^{43} - 3x^{73}$ polinomnak is (**1 pont**). Behelyettesítve bármelyiket, amit ϵ -nal jelölünk kapjuk felhasználva $\epsilon^5 = 1$ -et, hogy $(\epsilon^5)^4 \epsilon^3 + 2(\epsilon^5)^8 \epsilon^3 - 3(\epsilon^5)^{14} \epsilon^3 = \epsilon^3 + 2\epsilon^3 - 3\epsilon^3 = 0$ (**3 pont**).

Második megoldás: Azt látjuk be, hogy az $x^5 - 1$ polinom is osztja $x^{23} + 2x^{43} - 3x^{73}$ polinomot, ami elég, mert $x^5 - 1 = (x - 1)(x^4 + x^3 + x^2 + x + 1)$ (**1 pont**). $x^{23} + 2x^{43} - 3x^{73} = (x^{23} - x^3) + 2(x^{43} - x^3) - 3(x^{73} - x^3)$ (**2 pont**). Kiemelve x^3 -öt $x^3((x^{20} - 1) + 2(x^{40} - 1) - 3(x^{70} - 1))$ alakba írható a polinom (**1 pont**). Az $x^{20} - 1$, $x^{40} - 1$ és $x^{70} - 1$ osztható $x^5 - 1$ -gyel az $a - b \mid a^n - b^n$ azonosság alapján, tehát az eredeti polinom is (**2 pont**).

- (6) Mutassa meg, hogy az $x^8 + x^4 + 1$ polinom minden komplex gyöke egységgyök, és adja meg legalább az egyiknek a rendjét.

Első megoldás: Az $x^8 + x^4 + 1$ polinomba helyettesítsünk x^4 helyére y -t (**1 pont**). Ekkor az $y^2 + y + 1$ polinomot kapjuk. Ennek gyökei a primitív harmadik egységgyökök (**1 pont**). Így $x^8 + x^4 + 1$ gyökei azok a komplex számok, aminek negyedik hatványa primitív harmadik egységgyök (**1 pont**). Ennek következménye, hogy 12. hatványuk 1, azaz egységgyökök (**1 pont**). A pontos következmény, hogy ezek a primitív tizenkettedik, a primitív hatodik és a primitív harmadik egységgyökök, azaz a rend lehet 3, 6 vagy 12 (**2 pont**).

Második megoldás: $x^8 + x^4 + 1 = \frac{x^{12} - 1}{x^4 - 1}$ (**2 pont**), azaz ennek a polinomnak azok a tizenkettedik egységgyökök a gyökei (**1 pont**), amelyek negyedik hatványa nem 1, azaz rendjük nem osztja 4-et (**1 pont**). Tehát ezek azok a komplex számok, amelyeknek rendje osztója 12-nek, de nem osztója 4-nek. Ezen komplex számok rendje tehát 3, 6 vagy 12 (**2 pont**).